

Vlaams
Parlement

ingediend op **12** (2020-2021) – Nr. 2
25 februari 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Philippe Muyters

over de evaluatie

van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

over het begrotingsbeleid 2021
van de Vlaamse Gemeenschap

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Philippe Muyters, Sarah Smeyers, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Lorin Parys, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Koen Van den Heuvel;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

12 (2020-2021) – Nr. 1: Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen van het begrotingsbeleid

INHOUD

1. Toelichting bij het verslag door de SERV	4
1.1. Toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV	4
1.2. Toelichting door Erwin Eysackers, medewerker van de studiedienst van de SERV	5
1.3. Tweede luik toelichting van Ann Vermorgen	8
2. Bespreking	9
2.1. Tussenkoms door Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed	9
2.2. Tussenkoms van Philippe Muyters	10
2.3. Tussenkoms van Hannelore Goeman	10
2.4. Tussenkoms van Peter Van Rompuy	11
2.5. Tussenkoms van Björn Rzoska	12
2.6. Tussenkoms van Wim Verheyden	13
2.7. Repliek van Ann Vermorgen	15
2.8. Repliek van Erwin Eysackers	15
2.9. Tweede tussenkoms van Matthias Diependaele	17
Gebuurkte afkortingen	20
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op dinsdag 2 februari 2021 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie het Verslag over de evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen van het begrotingsbeleid 2021 van de Vlaamse Gemeenschap (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 12/1) in aanwezigheid van minister Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed en een delegatie van de SERV:

- Ann Vermorgen, voorzitter;
- Erwin Eysackers en Pim Verbunt, medewerkers van de studiedienst van de SERV.

De door de SERV getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting bij het verslag door de SERV

1.1. Toelichting door Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV

Ann Vermorgen licht het rapport toe. In zijn recente relancenota en -adviezen, beklemtoonde de SERV dat het begrotingsbeleid zowel economisch als sociaal moet worden ingevuld. De risico's van de coronacrisis voor de economie, de arbeidsmarkt, de volksgezondheid, het sociaal weefsel en de bredere samenleving zijn immers ingrijpend en onderling verbonden. Dat impliceert een relancebeleid dat op meerdere sporen tegelijk werkt.

Het uitgangspunt van de SERV-visie is dat het relancebeleid de duurzame economische groei en het sociaal-economisch weefsel moet veiligstellen en de postcoronawereld toekomstgericht mee moet vormgeven. Het moet toelaten om Vlaanderen internationaal goed te positioneren en synergieën te realiseren met de maatschappelijke uitdagingen inzake klimaat, digitalisering en zorg. Dat uitgangspunt is ook voor dit begrotingsrapport een evidentie. Het wordt in het verdere rapport niet meer herhaald, maar dient uiteraard wel bij de lezing meegenomen te worden.

Wat de macro-economische vooruitzichten betreft, is er nog veel onduidelijkheid maar wel de zekerheid van een zeer aanzienlijke recessie. Het coronajaar 2020 en de volgende jaren tijdens deze legislatuur kenmerken zich inzake de macro-economische ramingen door een uitzonderlijk grote onzekerheid. Bij opmaak van het rapport in de eerste twee weken van januari 2021 blijven de ramingen van de macro-economische instituten voor de reële bbp-groei zelfs voor 2020 ver uit elkaar liggen. Ook voor 2021 en volgende jaren komen de instituten tot aanzienlijk verschillende cijfers.

Die onzekerheid over het economische traject verhult echter een steeds duidelijker wordende zekerheid. De coronacrisis kan niet meer beschouwd worden als een onaangekondigd of kort corona-intermezzo, zoals aanvankelijk verwacht en gehoopt werd. Hoe langer hoe meer wordt duidelijk dat de coronacrisis resulteert in een zeer aanzienlijke recessie, die een fundamentele transformatie van de Vlaamse, Belgische, Europese en zelfs wereldeconomie tot gevolg heeft.

De Vlaamse begroting is daarin tegelijk schokdemper en springplank. De gevolgen van de coronacrisis zullen de huidige en volgende legislatuur domineren. Alle regeringen in dit land, zowel op federaal als regionaal niveau, hebben hun begrotingen gebruikt als buffer en schokdemper om de impact van de coronacrisis op te vangen. De overheden namen maatregelen om het inkomen van burgers, zelfstandigen en bedrijven te beschermen, ondersteunden de liquiditeitspositie van

ondernemingen, en namen initiatieven om de slagkracht van het zorg- en welzijns-systeem in de strijd tegen corona te versterken.

De SERV heeft in eerdere rapporten en adviezen zijn waardering uitgesproken voor het beleid van de Vlaamse overheid om de economische en sociale impact van de coronacrisis op te vangen, en bevestigt in het voorliggende rapport deze boodschap.

Zonder de interventies van de Vlaamse en federale overheden had de coronacrisis geresulteerd in een economisch en sociaal debacle zonder voorgaande.

In zijn recente relancenota's en -adviezen wees de raad erop dat de ondersteuning gaandeweg gepaard moet gaan met meer verfijning en monitoring, zodat deze uitgaven selectiever en meer geconcentreerd toegepast worden op de grootste maatschappelijke noden en waar ze de grootste multiplicatoreffecten realiseren.

Het werk is niet af, we zitten nog altijd in de coronaperiode, waarin zich ondertussen een tweede golf voordeed. Er dienen dan ook zeker nog belangrijke stappen gezet te worden.

1.2. Toelichting door Erwin Eysackers, medewerker van de studiedienst van de SERV

Erwin Eysackers overloopt de grote lijnen van het evaluatierapport, dat in twee delen uiteenvalt. In het eerste beschrijft de SERV waar we vandaag staan, in het tweede worden de vier initiatieven van de Vlaamse Regering nader bekeken.

Macro-economisch beleven we een moeilijke en onstabiele tijd. De spreker toont een grafiek waarin de evolutie van de geraamde groei van het bbp in het rood wordt weergegeven voor het jaar 2020, van eind 2019 tot de meest recente, helemaal rechts. Dezelfde oefening voor 2021 wordt in het groen weergegeven. Een opvallend verschil tussen beide is dat de rode lijn relatief weinig dynamiek laat zien en dat tot op het einde van het jaar volhoudt, zonder impact van de tweede coronagolf, terwijl de groene vrij systematisch naar beneden wordt bijgesteld en tegen het einde van het jaar meer dan gehalveerd wordt ten opzichte van het begin van de crisis. Ter informatie zijn in de grafiek ook de cijfers voor 2022 toegevoegd in het blauw. Die ramingen zijn vrij stabiel, waarbij de spreker wel nuanceert dat deze horizon nog vrij ver is om er al veel uitspraken over te doen.

De ramingen uit het begin van de crisis deden verwachten dat men in 2021 min of meer uit de negatieve situatie zou zijn, omdat de groei de krimp zou opheffen. Vandaag zien we echter dat het cijfer voor 2020 veel negatiever is dan het positieve cijfer voor 2021, dat in de laatste ramingen 3,5 tot 3,7% bedraagt. De gecumuleerde groei van 2020 en 2021 valt daarmee lager uit dan wat eind 2019 werd geraamd. Pas in 2022 en volgens pessimisten in 2023 zal het bbp opnieuw op het oude niveau van 2019 komen. De relance zal niet vanzelf gebeuren, maar moet integraal aanzienlijk ondersteund worden.

De volgende grafiek vergelijkt de begrotingsramingen uitgaande van de meest recente gegevens. Vanaf 2021 valt een verschil te zien. De bovenste, blauwe lijn geeft de oorspronkelijk ingediende begroting weer, voor de tweede golf en voor de regeringsmaatregelen van november. Die laatste zitten wel in de tweede, lichtblauwe lijn. De aangepaste groeivoeten zijn in drie varianten voorgesteld.

De eerste is de basisraming van de SERV (in het rood), op basis van de parameters van de Nationale Bank uit december 2020. Zij toont een aanzienlijk verschil ten opzichte van de oorspronkelijk ingediende begroting. De regering voorzag reeds 0,7 miljard euro aan eenmalige corona-uitgaven en 0,3 miljard euro voor het

akkoord met de zorgsector. Daarbij komen 0,7 miljard euro via lagere ontvangsten. De spreker onderstreept daarbij dat de oefening door het secretariaat van de SERV zelf is gemaakt en geen verlengstuk vormt van de berekeningen door de administratie.

In de raming van de SERV blijft het begrotingstekort 2021 aanzienlijk groter dan in de ingediende begroting 2021. De raad rekent op 4,1 miljard euro in het rood in 2021 bij ongewijzigd beleid. Daarnaast gaat een optimistische variant ervan uit dat alles sneller in orde komt met (de opening van) de economie, terwijl de pessimistische uitgaat van het omgekeerde. De trajecten die daaruit volgen, zijn als onderbroken lijnen weergegeven. Zonder significante economische heropleving blijft het overheidssaldo bij ongewijzigd beleid sterk negatief.

De begrotingsdoelstelling om het tekort in 2024 te reduceren tot de helft van het – vooralsnog onbekende – tekort in 2022, zou binnen deze ramingen een inspanning van 1,5 miljard euro vergen. Die verschilt overigens nauwelijks met wat al in de meerjarenraming stond.

De schuldevolutie wordt voorgesteld in de volgende grafiek, die voornamelijk gebaseerd is op de meerjarenraming, eerder dan op bijkomende gegevens. Verwerkt zijn wel de begrotingstekorten en de relanceplannen. Duidelijk is dat Vlaamse schuldevolutie snel in de richting van 100% van de ontvangsten gaat. De impact van de verschillende scenario's is relatief klein.

De SERV concludeert dat het verloop en de snelheid van de relance de cruciale variabele wordt die het begrotingstekort in de komende jaren zal bepalen. Een aanhoudend tekort van meer dan drie miljard euro of meer heeft men de voorbije decennia niet gezien in Vlaanderen. Snel en efficiënt een duurzame groei stimuleren is niet alleen voor de Vlaamse economie, maar ook voor de overheidsfinanciën de cruciale factor. Bij een tragere relance ontstaan bij ongewijzigd beleid grotere begrotingstekorten dan geraamd in de opgemaakte begrotingen en meerjarenraming. Ook de begrotingsdoelstelling van de Vlaamse Regering in 2024 zal grotere inspanningen vragen indien de komende jaren geen significante relance gerealiseerd wordt.

Tot slot van het eerste deel geeft het rapport een overzicht van de resterende uitdagingen voor de Vlaamse overheidsfinanciën. De spreker vermeldt nogmaals het saldo, naast de kosten voor het nieuw beleid dat in het regeerakkoord is aangekondigd en die oplopen tot 600 miljoen euro in de verdere legislatuur, de brexit, de deconsolidatie van De Lijn (met name de ingebruikname van groene bussen in dertien centrumsteden ten belope van 1,3 miljard euro) en het Oosterweeldossier (waarvan de overkapping nog niet is opgenomen in het begrotingsbeleid noch in het financiële dossier). De SERV pleit voor duidelijkheid daarover.

Het tweede en volgens hem belangrijkste deel van het rapport besteedt aandacht aan de initiatieven van de Vlaamse Regering in de afgelopen maanden: het relanceplan, de uitgavennormering, de institutionalisering van de uitgavendoorlichting, en de vereenvoudiging van het begrotingsproces.

De raad noemt het gelijktijdig en snel aanvatten van die hervormingen ambitieus. De regering geeft daarmee aan dat ze de ernst van de situatie inziet en dat ze onder tijdsdruk staat. De SERV onderschrijft globaal genomen de initiatieven, die hij zowel wenselijk als nodig acht, al heeft de raad opmerkingen, vragen en suggesties.

Hij overloopt ze daarop een voor een, beginnend met relanceplan. Globaal genomen zijn volgens de raad de juiste thematische keuzes gemaakt. De economische en de sociale dimensies komen aan bod. De raad onderstreept wel dat het moet

passen binnen de Belgische inbreng in het Europese initiatief. Het lijkt de SERV zinvol om van een aantal grote, prioritaire investeringen en hervormingen een coherent geheel te maken. De raad vraagt om ervoor te zorgen dat ze niet te veel op elkaar lijken maar integendeel duidelijk gescheiden worden; dat er een duidelijke band is met de landspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie in haar rapporten over België van 2019 en 2020; en dat sterker ingezet wordt op additionaliteit en de link met de uitdagingen van de coronacrisis. Hij herinnert eraan dat eind maart de deadline is, maar erkent dat sinds de publicatie van het SERV-rapport al vooruitgang gerealiseerd is.

De Vlaamse sociale partners staan principieel positief tegenover de hantering van een uitgavennormering, die een andere manier biedt om de overheidsfinanciën te benaderen dan de kaasschaafmethode en haar varianten. Zij garandeert dat nagedacht wordt over de toename van uitgaven.

De introductie van de uitgavennormering levert wel nog wel vragen op. Hoe wordt vermeden dat investeringen en groeiversterkende uitgaven niet het kneusje worden van de uitgavennormering? De meest eenvoudige manier om de overheidsfinanciën in een strakker keurslijf te krijgen na een crisis, zoals de financiële crisis in 2008-2009, is investeringen uitstellen dan wel afstellen, terwijl hun realisatie vandaag nu net prioritair is. Daarmee wil de SERV overigens niet zeggen dat niet-investeringsuitgaven niet ook mogen blijven groeien, want ook daar moet significant nieuw beleid voor mogelijk zijn.

De Vlaamse Brede Heroverweging wil spending reviews of uitgavendoorlichtingen institutionaliseren. De essentie van de uitgavendoorlichtingen is dat van bestaande uitgaven bekeken wordt of ze nog relevant zijn en nog steeds de opdracht en beleidsprioriteit van de Vlaamse overheid. Tweede vraag is telkens of ze effectief zijn en hun beoogde doelstelling realiseren. De derde vraag is die naar efficiëntie.

De spreker wijst erop dat op dat vlak in Europa al wel wat gebeurd is, en dat is ook meegenomen in de aanbevelingen die daaruit voortvloeien, en die gedetailleerd zijn uitgewerkt in het rapport. Globaal genomen is met deze aanbevelingen rekening gehouden in het ontwerp van de Vlaamse Brede Heroverweging, erkent hij.

Twee vragen komen daarbij naar voren. De eerste is die naar de garantie dat alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid deelnemen op een min of meer gelijkwaardige manier, dus dat niemand zich erbuiten stelt, wat immers anderen zou demotiveren. De raad waardeert alvast dat de uitgangspunten en doelstellingen helder geformuleerd zijn en dat de beleidsdomeinen zelf de te onderzoeken maatregelen kunnen aansturen. De tweede is die naar de communicatie met de stakeholders met het oog op een draagvlak. Zeker in de uitvoeringsfase moeten alle actoren op het terrein betrokken worden.

De vereenvoudiging van het begrotingsproces, tot slot, komt erop neer dat de begrotingsaanpassing gereduceerd wordt in gewicht en voorbereidingstijd. Globaal wordt gemikt op meer stroomlijning en vereenvoudiging. De SERV staat principieel positief tegenover de aangekondigde wijzigingen, in het bijzonder dat maar één keer per jaar een gedetailleerde begroting wordt opgemaakt waarin alle essentiële beleids- en begrotingsbeslissingen zitten. Alle relevante zaken zullen moeten opgenomen worden in het ontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak. Bij de begrotingsaanpassing zou het programmadecreet veel bescheidener worden. Goed is om dit te koppelen met meer gedetailleerde informatie over de uitvoering per beleidsdomein in een BBT. De SERV kijkt daarnaar uit.

1.3. Tweede luik toelichting van Ann Vermorgen

Ann Vermorgen vervolgt dat, met het oog op de gezondmaking van de Vlaamse overheidsfinanciën, in de visie van de SERV proactief een grondige evaluatie van de inkomsten- en uitgavenzijde van de Vlaamse begroting aan de orde is.

De uitgaven worden via de Vlaamse Brede Heroverweging op hun efficiëntie en effectiviteit getoetst, wat echter minder het geval is aan de ontvangstenzijde. De SERV heeft zich dan ook voorgenomen om tegen het einde van de legislatuur bij te dragen aan een analyse en heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit.

Zij vat samen dat de macro-economische vooruitzichten zich kenmerken door veel onduidelijkheid, al is een aanzienlijke recessie wel een zekerheid. De SERV raamt dat de recente ontwikkelingen (tweede coronagolf en tragere verwachte relance) een negatieve impact hebben op de Vlaamse begroting 2021 en de begrotingen van de komende jaren. Ook de schuld zal sterk toenemen. De uitdagingen waarmee de Vlaamse begroting vandaag geconfronteerd wordt, zijn zeer aanzienlijk. Ook de vereiste inspanningen zullen dat zijn, zelfs bij een gunstige conjunctuurontwikkeling.

De Vlaamse Regering poogt via drie kanalen haar financiën onder controle te houden: het relanceplan, de uitgavennormering en de Vlaamse Brede Heroverweging. Daarnaast wil men het begrotingsproces reorganiseren.

Zij herhaalt dat de gelijktijdige aanvatting van al die zaken een ambitieus plan is, en geeft aan dat de Vlaamse Regering de ernst van de situatie ten volle beseft. De SERV onderschrijft de initiatieven, en acht ze zowel wenselijk als nodig. De raad vraagt wel dat de Vlaamse Regering bij het uittekenen en realiseren van de plannen rekening houdt met zijn opmerkingen en vragen.

Over het relancebeleid en het herstelplan willen de Vlaamse sociale partners een bredere boodschap meegeven. De coronacrisis is de grootste economische en maatschappelijke crisis sinds de Tweede Wereldoorlog en het bestaan van de SERV. Naast een goed coronacrisisbeleid is er nu nood aan een krachtig relancebeleid. Dat moet de duurzame economische groei veilig stellen, zorgen voor het behoud van ondernemingen en jobs, en de postcoronawereld toekomstgericht vorm geven. Dit is het moment bij uitstek om de grote transformaties door te voeren en in te spelen op de maatschappelijke uitdagingen inzake klimaat, digitalisering en zorg.

De relance komt er niet vanzelf, maar moet fors door investeringen ondersteund worden. We moeten ervoor zorgen dat de boot niet zinkt, waarschuwt ze. Voor de relance is het cruciaal dat de Vlaamse Regering investeert met eigen middelen maar ook maximaal gebruikmaakt van de beschikbare Europese middelen. De Vlaamse sociale partners namen kennis van de fiches die Vlaamse Regering wil indienen in het kader van het Belgisch plan bij Europa, en hebben in een afzonderlijk advies een aantal aandachtspunten opgesomd. De minister-president Jan Jambon heeft alvast positief gereageerd op de vraag om overleg via VESOC. Ondertussen vinden hierover ook bilaterale gesprekken met betrokken ministers plaats.

Voor de sociale partners moet het herstelplan inzetten op enkele grote, prioritaire investeringen en op structurele hervormingen. Beide moeten een coherent geheel vormen om echte verandering teweeg te brengen. Uiteraard zijn de sociale partners bereid er mee hun schouders onder te zetten.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen door Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Matthias Diependaele antwoordt dat de Vlaamse Regering blij is met zowat alles wat de SERV heeft gezegd. Hij stelt vast dat de meer recente vooruitzichten waarvan de raad is kunnen vertrekken, eens te meer een ander beeld geven, wat kenmerkend is voor de onduidelijkheid van deze tijden. De Vlaamse Regering is wettelijk verplicht de prognoses van het federaal Planbureau van september te gebruiken. Die zijn achterhaald zoals men weet.

Daarnaast leest hij in het rapport ook veel steun voor het ambitieuze regeringsbeleid. De coronacrisis maakt de voorgestelde hervormingen urgenter dan ooit. Hij onderstreept nogmaals dat van de situatie gebruikgemaakt moet worden om de begroting structureel goed te zetten om volgende crises aan te kunnen, en dat zowel op het vlak van de getallen als op dat van de instrumenten. Terloops treedt hij bij dat uitgavendoorlichting een beter woord is dan spending reviews.

Hij is het eens met de SERV dat investeringen alleen niet voldoende zijn voor een relance. Niet alleen moet de 4,3 miljard euro zeer bedachtzaam uitgegeven worden, daarnaast zijn ook hervormingen nodig. De minister treedt ook het pleidooi voor een structureel begrotingsbeleid bij, dat geen lasten op de toekomst legt.

Wat de herberekening in het kader van de meerjarenraming betreft, spreekt hij de veronderstelling van de SERV tegen dat het bedrag van 291 miljoen euro een jaarlijkse recurrente impact heeft. Die impact is beperkt tot 52 miljoen euro, waardoor men met het reeds opgenomen bedrag van 525 miljoen euro uitkomt op 577 miljoen euro.

De projecties inzake de begrotingstekorten 2021 van de SERV lijken correct berekend indien de economische prognoses waarop ze gebaseerd zijn zouden kloppen. Het verschil in de SERV-projecties lopen op tot een miljard euro verschil wat veel zegt over de economische mist waarin momenteel moet bestuurd worden.

Verder pleit hij voor voorzichtigheid bij het pleidooi om de Vlaamse schuldnormering te herijken. De minister waarschuwt voor de verleiding om snel de norm aan te passen wanneer men hem niet haalt. Het is veeleer de bedoeling om de schuld op te nemen in de uitgavennormering. Dat voor die laatste uitgavennorm discipline zal nodig zijn, geeft hij toe, wat op zijn beurt maatschappelijke steun vereist. Iedereen moet er even hard van overtuigd zijn dat de begroting weer in de richting van een gezond traject moet gestuurd worden en dat daarvoor keuzes moeten gemaakt worden. Over welke dat worden, zal de regering met het parlement in dialoog gaan, verzekert hij.

De brede heroverweging is geen spending review want moet op korte termijn gebeuren. Daarvoor is de medewerking van de administratie. Op dat punt treedt de minister de SERV bij dat iedereen moet meedoen. Die dialoog wordt met de administraties aangegaan. Uit de heroverweging kan naar voren komen welke aspecten op langere termijn aan een grondiger onderzoek moeten onderworpen worden. Dergelijk onderzoek kan dan de vorm aannemen van een uitgavendoorlichting.

Vervolgens preciseert hij nodig dat de vastleggingskredieten ter waarde van 4,3 miljard euro wel degelijk in 2021 en 2022 vastgelegd worden. Betalingen (via de vereffeningskredieten) zijn wel mogelijk tot 2026. Momenteel zijn betalingen in de meerjarenraming gespreid over de jaren 2021, 2022 en 2023.

De opmerking van de SERV over de kaasschaafmethode is terecht. Het alternatief voor deze methode is echter niet evident. Daar moet men zich van bewust zijn.

Tot slot erkent de minister het belang van investeringen. Na een lange periode van besparingen daarop, waarvan men de gevolgen ondervindt, heeft zich na enige voorbereiding tijdens de vorige legislatuur een kantelpunt voorgedaan, waarop ze weer zijn beginnen oplopen. Hij vernoemt scholenbouw, ziekenhuizen en sociale woningen. Dat moet thans voortgezet worden en in de toekomst structureel worden, treedt hij bij.

2.2. Tussenkomen van Philippe Muyters

Philippe Muyters kan alleen maar concluderen dat regering en sociale partners op dezelfde lijn zitten. Zij waarderen de snelle coronaondersteuning als schokdemper en het relancepakket als springplank. Men is het eens dat investeringen noodzakelijk zijn maar niet voldoende zullen zijn en met de keuze voor projecten met een multiplicatoreffect daarbinnen. Wel is het lid niet helemaal overtuigd van de noodzaak om zo dicht mogelijk aan te sluiten bij wat Europa vraagt. Tot slot zijn ook de begrotingshervormingen inderdaad wenselijk en nodig.

Ten overstaan van de SERV onderstreept hij hoe belangrijk het verschil is tussen de algemene heroverweging en de uitgavendoorlichtingen. De eerste kan wel dienen om de thema's te kiezen voor de tweede ronde. Verder is het vreemd dat de raad geen gewag maakt van het subsidieregister. Dat is nochtans niet alleen belangrijk om dubbele financiering te vermijden maar ook om een beter zicht te krijgen op de additionaliteit. Hij hoopt dat de SERV dat mee ondersteunt. Hij is het niet eens met de raad als zij meent dat de uitgavennorm dient om bijkomende budgettaire ruimte te creëren. Voor het lid maakt hij een anticyclisch beleid mogelijk, waarin men niet afhankelijk is van de huidige inkomsten.

Hij gaat akkoord om te proberen om al bij de opmaak van de begroting 2022 met een uitgavennorm te werken, maar het lid wijst er wel op dat dit erg ambitieus is als men ook de gewenste koppeling van investerings- en schuldnorm wil realiseren. Hij hoopt dat wel minstens een aanzet mogelijk zal zijn.

De zogeheten begrotingsaanpassing 'light', waarover overigens nog geen beslissing is genomen, wordt ten volle ondersteund. Zij is inderdaad noodzakelijk voor een andere vorm van begrotingsopmaak, die meer aandacht heeft voor de efficiëntie van de uitgaven.

Verder vraagt hij bij het voornemen van de raad om bij te dragen aan een analyse van de Vlaamse fiscaliteit, om oog te hebben voor de academische overweging dat men altijd eerst de 'first best'-situatie moet uitputten. Dat geldt ook voor herverdeling, die best plaatsvindt in de personenbelasting en de sociale zekerheid, en niet overall als voorwaarde dient op te duiken. Hij heeft dan ook vragen bij de bedenking van de raad over een voldoende graad van herverdeling in de Vlaamse fiscaliteit.

Tot slot is hij ervan overtuigd dat VESOC mee zal zorgen voor een groter draagvlak voor het ambitieuze project van de Vlaamse Regering.

2.3. Tussenkomen van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman stelt vast dat de SERV ons andermaal met de neus op de feiten drukt. De budgettaire toestand is onzeker, de prognoses zijn niet goed, de tekorten lopen op. Zij onthoudt uit het rapport dat de snelheid en kracht van de relance bepalende factoren zijn om onze schuldgraad in veilige wateren te loodsen, en dat dit niet vanzelf zal gaan.

De raad lijkt de keuze van oriëntatie en de zwaartepunten positief te vinden, net als haar eigen partij, waarbij ze infrastructuur en transitie noemt, hoewel op dat vlak volgens haar ook kansen worden gemist zoals bij de isolatie- en renovatieplannen.

De spreker vraagt zich wel af op de budgettaire inspanning die de Vlaamse overheid beoogt, zal volstaan. Ze benadrukt dat zij geen opbod wil inzake de te realiseren budgettaire inspanningen maar vraagt zich af of de SERV vindt dat 4,3 miljard euro volstaat voor een geloofwaardige en duurzame relance uit een ongeziene crisis.

Van de minister wil ze in dit verband vernemen of de macro-economische impact van de relance-investeringen wordt opgevolgd met het oog op bijsturing indien de verwachte impact lager zou uitvallen dan verwacht.

Ze benadrukt ook dat haar fractie achter het voornemen van de Vlaamse Regering staat om de Vlaamse Brede Heroverweging door te voeren.

Mag zij uit de aanbeveling om de investeringen te bundelen in grote projecten afleiden dat de SERV de huidige aanpak te gefragmenteerd acht? Worden in het kader van de door Europa bepleite landenspecifieke aanbevelingen waarbinnen België onder meer de aanbeveling kreeg van duurzaam vervoer een prioriteit te maken, geen kansen gemist?

Wanneer komt de deconsolidatie van De Lijn eraan, zonder dewelke de genoemde groene bussen niet haalbaar zijn? Wanneer valt de beslissing, vraagt de spreker aan de Vlaamse Regering.

Aan de minister ook een vraag over de additionnaliteit van de investeringen. Worden de investeringen nu vervroegd of ook verhoogd?

Het verslag van de SERV gaat ook dieper in op de eerste en tweede fase van het plan Vlaamse Veerkracht. Hieruit meent de spreekster te mogen afleiden dat er bij de beleidsdomeinen Cultuur en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin belangrijke bedragen sneuvelen. Kan de minister de analyse van de SERV toelichten? Wanneer krijgt het Vlaams Parlement daar duidelijkheid over? Hoe kwamen deze beslissingen tot stand?

Ze deelt de bezorgdheid van de SERV over het knippen in investeringen op basis van de uitgavennorm, waarbuiten immers alleen investeringen vallen die zelf inkomsten genereren die de uitgaven compenseren. Hoe zien de SERV en de minister dat?

2.4. Tussenkomen van Peter Van Rompuy

Ook de fractie van *Peter Van Rompuy* onderschrijft de meeste elementen van het rapport. Hij is zich bewust dat de Raad werd geconfronteerd met dezelfde moeilijkheid als regering en parlement, namelijk de volatiliteit van het economische verloop en het begrotingstraject. Enerzijds werd bijvoorbeeld vernomen dat het groeicijfer van het laatste kwartaal van vorig jaar 3% beter was dan verwacht, anderzijds wordt die meevaller voor een deel weggeveegd door verlenging van de maatregelen en van de duurtijd van de vaccinaties. In tijden van corona is vier maanden een eeuwigheid, zegt hij met een boutade. Gevolg van de aanhoudende crisis is dat de groeivoorzichten voor 2021 voortdurend naar beneden moeten bijgesteld worden.

De SERV concludeert dat we aankijken tegen een structureel tekort van meer dan 2 miljard euro, zelfs eerder 3 miljard euro. De genoemde volatiliteit bemoeilijkt bovendien de afstemming van de uitgavennorm.

Er zijn verschillende op zich verdienstelijke sporen om met dat nog niet exact te bepalen tekort om te gaan. Geen enkele volstaat echter op zich. Zo is het volgens hem, in tegenstelling tot wat sommige economen beweren, een overschatting om te denken dat het voldoende is de 20 tot 30 miljard euro die (een deel van) de Belgen inmiddels gespaard hebben, uit te geven om weer aan te pikken bij de groeicijfers van voor corona. Hij wijst erop dat de verwachte jobonzekerheid ertoe leidt dat men zijn spaargeld niet zomaar uitgeeft. De gespaarde middelen kunnen helpen, vat hij samen, maar volstaan niet.

Dat doen ook de investeringen niet, want die zijn weliswaar zinvol en nuttig maar vergen tijd om op het terrein effect te vertonen. Projecten moeten geselecteerd worden, aanbesteed, op gang getrokken, uitgevoerd en betaald voor ze effect hebben op werkgelegenheid en structurele groei. Ondertussen is men dan vele jaren verder, merkt hij op. Daarbij komt dat ze uiteindelijk niet allemaal evenveel zullen bijdragen aan de groei. Het lid pleit wel voor uitrol in een Europese context, want in een open economie lekken altijd middelen weg naar het buitenland. Doel moet zijn dat men elkaars economie versterkt.

De Brede Heroverweging en uitgavendoorlichtingen vormen nuttige oefeningen, die zeker interessante zaken zullen opleveren, net als de uitgavennorm. Vraag is of men in die laatste wel of niet meteen de geplande investeringen moet opnemen. Dat moet in detail bekeken worden. Doel moet zijn de investeringsgraad elk jaar stelselmatig te verhogen.

Tot slot is volgens het lid de wegwerking van het structurele tekort vooral een zaak van de werkgelegenheid opkrikken. Hij roept de sociale partners op om ook dat punt tot een goed einde te brengen, waarbij hij opleiding, vorming, de overschakeling van door corona geraakte naar nieuwe sectoren, langdurige ziekte en langdurige werkloosheid als thema's noemt, ook al beseft hij dat ze eerder in de commissie Economie thuishoren.

2.5. Tussenkomen van Björn Rzoska

Björn Rzoska stelt vast dat de SERV de uitgaven van 4,3 miljard euro voor het relanceplan niet meeneemt in zijn drie scenario's over het begrotingstekort maar wel in de schuld. Klopt de conclusie dat het tekort dus eigenlijk in elk van de drie nog groter is, waarmee men terechtkomt in het basisscenario van om en bij de vijf miljard euro?

Bij de Vlaamse Brede Heroverweging en de uitgavendoorlichtingen wil de SERV ook kijken naar de ontvangsten. De regering doet dat echter niet, waar het lid uit afleidt dat het vooral zal gaan over besparingen. Hoe vallen die volgens de raad te rijmen met zijn pleidooi voor houdbare Vlaamse overheidsfinanciën, waarbinnen besparen volgens hen de crisis verscherpt en de heropleving vertraagt? In dat verband komt het aangekondigde rapport over de (mogelijke hervorming van de) fiscaliteit vrij laat.

Hoe realistisch is de wens dat de uitgavennorm tegen de zomer operationeel is en voor de eerste keer kan toegepast worden bij de opstelling van de begroting 2022? De raad zegt immers zelf in zijn rapport dat de blauwdruk nog onvoldoende ingevuld is op een aantal punten en somt een aantal onbeantwoorde maar gerechtvaardigde vragen op. Zo geeft de raad aan dat alle beleidsdomeinen op uniforme wijze moeten worden behandeld of niet en een specifieke norm moet worden voorzien voor de investeringsuitgaven of groeiversterkende uitgaven of niet.

Kan de SERV overwegen om zijn oefening over de optimale fiscale mix sneller te maken? Het ontbreken daarvan is volgens het lid een handicap voor de Brede Heroverweging.

Hoe ziet de raad de herijking van de schuldnorm? Wil men op zoek naar een formule om de cijfers rooskleuriger voor te stellen om ze binnen de norm te doen vallen?

Mag hij uit de opmerkingen van de SERV over het relanceplan concluderen dat ook de raad vindt dat de projecten Vlaamse Veerkracht minder versnipperd en coherenter moeten zijn?

Hoe kijkt de raad aan tegen de inzet van eenmalige relancemiddelen, zoals die uit onderbenutting, voor structurele uitgaven, bijvoorbeeld in de zorg?

Verder leidt hij uit de analyse vanaf pagina 42 van het verslag af dat de raad over meer projectfiches beschikt dan de 19 die het parlement te zien kreeg. Het lid vraagt de minister of die ter beschikking kunnen gesteld worden.

2.6. Tussenkoms van Wim Verheyden

Wim Verheyden leest in het rapport dat de SERV de parameters waarvan de regering vertrekt, te optimistisch vindt. Men kiest immers de economisch gunstiger ramingen van het Federaal Planbureau, terwijl die van de Nationale Bank en de Europese Commissie voorzichtiger zijn. De Vlaamse Regering diende een begroting 2021 in met een tekort van 2,41 miljard euro dat tijdens de begrotingsbesprekingen 2021 met 1 miljard werd verhoogd door het voorzien van 700 miljoen euro extra coronaprovisie en 300 miljoen loonsopslag voor de zorg.

De minderontvangsten van 700 miljoen euro zijn officieel te wijten aan de tragere herneming van de economie. Dat laatste klopt, maar in feite werd ook de groei van het bbp overschat. Gevolg is dat het begrotingstekort stijgt tot 4,1 miljard euro.

Onduidelijk is bovendien of de gevolgen van de taxshift ter waarde van 500 miljoen euro meegerekend zijn.

Hierdoor zou, rekent het lid voor, de totale financieringsbehoefte kunnen oplopen tot 8,3 miljard euro of nog meer, waarbij hij wijst op dossiers als Oosterweel, De Lijn en de laadpalen. Die laatste worden volgens de SERV buiten het ESR-saldo gehouden maar moeten uiteindelijk worden betaald met bijkomende leningen.

Het lid concludeert dat de financieringsbehoefte de flessenhals is van de Vlaamse begroting. Zij is bepalend voor de schuldgroei, die schuldbegroting evolueert inmiddels naar Belgisch model, waarbij het lid herinnert aan het dreigement van Moody's om in de kredietscore van Vlaanderen te knippen. Hij erkent dat ratingbureaus niet alleen zaligmakend zijn, maar dat het niet de goede kant opgaat, is wel degelijk de politieke verantwoordelijkheid van deze regering. Het Federaal Planbureau is volgens hem gezagsgetrouwer en geeft meer gewenste cijfers. Door de goede rating kon Vlaanderen een lening aan interessante voorwaarden afsluiten bij de EIB voor de Oosterweelwerken.

Op pagina 8 van het rapport bevestigt de SERV de begrotingskritiek van zijn fractie dat aanhoudende tekorten bepalender zijn voor de schulddynamiek dan schuld die is aangegaan voor tijdelijke coronamaatregelen.

Vlaams Belang is niet tegen het aangaan van schulden voor de coronamaatregelen en het relanceplan maar wel tegen het aangaan van schulden voor een sociaal akkoord in de zorg. Recurrente uitgaven moeten immers in de begroting. Zijn

fractie is tegen de indiening van een begroting met een tekort van 2,34 miljard euro, die immers wijst op de politieke onwil om keuzes te maken.

De terechte loonsverhoging in de zorg moet als structurele uitgaven worden ingeschreven. Als men een begroting in evenwicht indient, is er ruimte voor uitzonderlijke schulden voor de corona- en de relancemaatregelen. Nu worden er geen keuzes gemaakt, met corona als excuus. Dat is slecht beleid. Gevolg is dat de regering zowel voor haar gewone beleid als voor corona schulden maakt. In de begrotingsopmaak 2021 zat slechts voor 300 miljoen euro provisies voor corona die bij regeringsamendement tot 1 miljard euro werden opgetrokken en 300 miljoen euro voor een sociaal akkoord in de zorg. Waardoor er een extra begrotings-tekort van één miljard euro werd geslagen.

Zijn fractie is het eens met de SERV dat duurzame economische groei een essentiële beleidsdoelstelling moet zijn, en dat in het relanceplan moet gefocust worden op prioritaire investeringen en coherente hervormingen.

Dat doet de regering echter niet. Waarom dient zij niet haar hele relanceplan in bij Europa voor steun? Is dat omdat ze nu al weet dat de andere projecten de kritische toets van Europa niet zullen doorstaan? Of zij zullen leiden tot economische en maatschappelijke meerwaarde valt hoe dan ook nog af te wachten. Hij treedt wel de SERV bij dat enkele thematische keuzes de juiste zijn, maar is zijn vermoeden juist dat het voor de rest gaat om de individuele verlangens van ministers? Hij geeft congressen, beurs-, toeristische, sport- en gemeenschapsinfrastructuur, bussen en Warm Vlaanderen als voorbeelden. Dergelijke uitgaven horen thuis in de reguliere begroting. Het lid roept de vraag op of het niet zinvoller is het relanceplan te beperken tot de voorgestelde 2,94 miljard euro en de bijkomende projecten te heroverwegen binnen de reguliere begroting.

De brede heroverweging is niets nieuws onder de zon. Het lid herinnert daarbij aan de doelmatigheidsanalyses onder minister Wivina Demeester-De Meyer. Toch staat zijn fractie erachter, want zij is in ieder geval beter dan de kaasschaafmethodes zonder keuzes. Voorlopig geniet de regering het voordeel van de twijfel.

Ook de blauwdruk voor een Vlaamse uitgavennorm wordt door Vlaams Belang gesteund omdat hij de uitgaven doet dalen, op voorwaarde dat hij afdwingbaar is door het Vlaams Parlement. De SERV pleit voor een structureel begrotingsbeleid waarin overschotten en tekorten elkaar binnen in een cyclus opheffen, wat aansluit bij de visie van zijn fractie over een anticyclisch begrotingsbeleid. Voorwaarde is wel dat deze variant van het keynesiaanse model niet wordt aangegrepen om bij crises de uitgaven te verhogen en die vervolgens niet terug te schroeven maar structureel te maken. Inmiddels loopt de Belgische schuld ten gevolge daarvan op tot 115% van het bbp. Zijn fractie vreest dat Vlaanderen dezelfde kant opgaat. Zij verwierpt de pleidooien voor het aangaan van schulden bij lage rente. Ook de hoofdsom moet immers terugbetaald worden. Als de groei lager uitvalt dan de rente hebben we een probleem en erodeert de schuld niet. Dat is een groot risico. In de plaats is Vlaams Belang voorstander van het Duitse model van de zwarte nul, dat ervoor zorgt dat Duitsland thans zo sterk staat om zijn economie en samenleving massaal te ondersteunen.

Zijn fractie sluit ook zich aan bij de waarschuwing van de SERV om te vermijden dat groeiversterkende investeringen gefnuikt worden bij toepassing van de uitgavennorm. De ervaring leert immers dat deze eenmalige besparingen gemakkelijker zijn en minder weerstand oproepen dan het schrappen van subsidies, zelfs als die omstreden zijn. Heroverweging kan echter leiden tot structurele heroriëntering.

Vlaams Belang is tot slot ook voorstander van de voorgestelde vereenvoudiging van het begrotingsproces. De verschuiving van de aanpassing mag echter niet

verworden tot het post factum goedkeuren van uitgaven, want de essentie van een begroting is dat het parlement machtiging verleent tot het verrichten van uitgaven.

Ook het pleidooi voor één enkel programmadecreet per jaar lijkt weinig realistisch. Naarmate de aanpassingen later worden doorgevoerd in het begrotingsjaar, zal de kans op maatregelen met terugwerkende kracht ook toenemen, wat onbehoorlijk bestuur is en onwenselijk is voor burgers en bedrijven.

2.7. Repliek van Ann Vermorgen

Ann Vermorgen legt uit dat de SERV pleit voor projecten die nauw aansluiten bij wat Europa voor ogen heeft, omdat men daarmee maximaal de Europese middelen kan benutten.

Zij erkent dat de koppeling van de uitgavennorm aan een investerings- en schuldnorm ambitieus is, zeker in het licht van de tijd die nodig is voor overleg tussen de sociale partners. Men wil echter die ambitie opnemen, verzekert ze.

De spreker bevestigt verder dat herverdeling voor de sociale partners een belangrijk ankerpunt is voor de heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit. Al is herverdeling slechts één van de verschillende criteria in de globale beoordeling van de optimale fiscale mix en heroverweging. Het traject wordt gestart in 2021 en vergt, zoals gezegd, tijd. Als het politieke niveau sneller wil of kan gaan, is dat zo.

De raad is voorstander van het bundelen van investeringen omdat het goed is om strategische keuzes te maken.

Wat de werkzaamheidsgraad betreft, wijst ze op het VESOC-akkoord tussen de sociale partners en de Vlaamse Regering van 14 december 'Alle hens aan dek', dat focust op het arbeidsmarktbeleid, als onderdeel van het relancebeleid.

Het aantal fiches evolueert (van 34 tot 19) omdat niet alles opgenomen wordt in het Belgische en vervolgens het Europese plan.

Wat de verhoging van de middelen voor de zorg betreft, oordeelt de raad dat investeringen niet alleen moeten samengaan met hervormingen, maar ook een band moeten hebben met de maatschappelijke uitdagingen, zoals die in de zorg.

2.8. Repliek van Erwin Eysackers

Erwin Eysackers legt uit dat, wat het akkoord in de zorg betreft, de SERV ervan uitgegaan is dat het bijkomende volume dat in 2021 wordt ingezet, ook de komende jaren nodig zal zijn om het geplande niveau te halen. Misschien is dat een vergissing en is de redenering genuanceerder. Het rapport kan op dat punt bijgesteld worden indien nodig. Maar zelfs bij een lagere inschatting van de bijkomende, recurrente uitgaven voor het zorgakkoord in de komende jaren blijft de hoofdboodschap van de SERV-raming dezelfde: op basis van de meest actuele macro-economische prognoses zal het tekort omwille van de tragere verwachte relance aanzienlijk groter zijn.

Wat de 4,3 miljard euro van het relanceplan betreft ging de meerjarenraming ervan uit dat er 1 miljard euro schuld zou bijkomen in 2021 en telkens 1,5 miljard euro in 2022 en 2023. Op de uitgaven die nodig zijn voor die leningen, is de evaluatie van de SERV gebaseerd. Ondertussen is echter bekend geworden dat dit anders en op korte termijn zelfs ambitieuzer wordt ingevuld, maar het rapport was al gepubliceerd.

Met betrekking tot de schuldnormering attendeert hij op wat op het Europese niveau bij de begrotingsopvolging aan het gebeuren is. Het bestaande mechanisme, waarin een jaarlijkse begrotingsdoelstelling voor België wordt geformuleerd, die vervolgens door de Hoge Raad van Financiën over de entiteiten/deelstaat-overheden wordt verdeeld, is vandaag niet operationeel maar wordt vermoedelijk terug geactiveerd in 2022 (of ten laatste 2023). Wel wordt het mechanisme vermoedelijk aanzienlijk gewijzigd: de schuldopvolging, waarin de bestaande schuld wordt gereduceerd conform een schulddoelstelling krijgt een veel grotere rol, en zal bovendien aanzienlijke inspanningen vergen. Hoe dan ook zal een Vlaamse schuldnormering daarin moeten ingepast worden. De spreker erkent anderzijds wel dat nog geen eindbeslissing is genomen. Hij onderstreept dat de SERV er niet voor pleit om in afwachting de bestaande Vlaamse schuldnormering niet meer te hanteren.

Hij erkent dat in het rapport, dat al dik genoeg was, niet gesproken wordt over het subsidieregister. Dat houdt evenwel geen negatieve appreciatie in. Er werd voor gekozen om te focussen op het bredere macro-economische verhaal.

De verwijzing naar herverdeling bij de aankondiging van een rapport over de Vlaamse fiscaliteit, is zo geformuleerd met het oog op een gemeenschappelijk draagvlak bij alle sociale partners. Dezelfde formulering komt al voor in een advies van vorige zomer. De raad is zich bewust dat veel wordt gekeken naar de uitgaven, wat ook logisch is in het licht van de omstandigheden en de regeringsinitiatieven, maar stelt dat de ontvangstenzijde niet onder de mat kan geveegd worden. Daarom heeft men zich ertoe verbonden om nog in 2021 te beginnen met analyses. Mogelijk is een en ander pas klaar in 2024: hij wil zich niet uitspreken over de verdere timing, noch vooruitlopen op een omschrijving van het resultaat. Hij verzekert wel dat afgesproken is om er werk van te maken en dat werk grondig te doen.

De raad spreekt er zich niet over uit of de 4,3 miljard euro van het relanceplan volstaat. Hij wijst er nogmaals op dat de analyse al enkele weken oud is en dat ondertussen weer bijkomende stappen zijn gezet. Het proces van het relanceplan is begonnen in december en intussen is het aantal fiches teruggevoerd van 34 naar 19. Voor de indiening komen er nog twee toetsingen, eind februari en eind maart. De raad erkent dat procesmatige karakter en wil niet voortdurend inhoudelijke uitspraken doen.

Met de opmerkingen over de volatiliteit en de onzekerheid is hij het helemaal eens. Hij treedt ook bij dat de spaarquota een belangrijk gegeven vormt, al doet het rapport er geen uitspraken over.

Verder gaat hij ook akkoord dat de snelheid van investeringen een rol speelt. De SERV pleit al langer voor een zo kort mogelijke investeringstermijn en voor een focus op dingen die snel tot resultaten leiden, maar er is geen magische oplossing.

De uitgaven via het relanceplan zitten inderdaad niet in de berekening van het tekort, maar wel in die van de schuld. Die uitgaven kon de SERV niet juist vatten noch verdelen. Ze zijn ook niet meegenomen door de Vlaamse Regering in haar saldoberekening voor de begroting 2021. De Europese middelen ter waarde van 2,57 miljard euro zijn overigens evenmin opgenomen en verdeeld aan de ontvangstenzijde. De totale ontvangsten via Europese ondersteuning werden wel over vier jaren (2021 tot 2025) gelijk verrekend in de schuld.

Het is correct dat de werkgelegenheidsgraad bepalend is voor het toekomstige structurele tekort.

De timing van de toepassing van de uitgavennormering verdedigt hij met het argument dat pas beginnen in 2023 met zich meebrengt dat men dan vlak voor een verkiezingsjaar zit. Heeft dat nog zin als er in het begin van de volgende legislatuur toch een herijking komt? Wel geeft hij toe dat er nog veel werk aan de winkel is. Technisch gezien is het echter wenselijk om de oorspronkelijke timing (uitgavennormering toepassen vanaf de initiële begroting 2022) aan te houden, uitstel maakt toepassing tijdens deze legislatuur minder zinvol naar zijn mening. Welke stappen nog moeten gezet worden ten aanzien van de blauwdruk, komt in het rapport aan bod.

De invoering van de prestatiebegroting, waarin sneller de uitvoering van de begroting per beleidsdomein gedocumenteerd wordt, zal een beter zicht geven op de onderbenutting. De rapportering over de uitvoering van de vorige begroting zal er volgens het plan immers zijn voor de zomer.

Wat de ramingen betreft, wijst hij erop dat bij de opstelling van de begroting wordt gewerkt met de informatie en ramingen die men heeft. In meer recente macro-economische prognoses, zoals die waarop het rapport van de SERV een paar maanden later is gebaseerd, komt men andere cijfers tegen, onder meer door de impact van de tweede golf. De SERV vindt het evident dat een regering bij het opstellen van een begroting werkt met de ramingen die ze heeft.

Hij is niet helemaal mee met de berekening van de financieringsbehoefte van 8,3 miljard euro in 2021 door Wim Verheyden, en pleit er wel voor om niet zomaar alles op te tellen. De raad heeft ervoor gekozen om alleen mee te rekenen wat concreet kan aangetoond worden. Hij verdedigt dan ook het tekort van 4,1 miljard euro voor 2021, waarin de impact van de tweede golf en de minder gunstige parameters zijn meegenomen. Zoals gezegd zijn noch de uitgaven in het kader van het relanceplan, noch de Europese middelen meegenomen in het saldo (wel in de evolutie van de schuld, conform de aanpak van de Vlaamse Regering).

Op de zwarte nul, die trouwens ook in Duitsland naar verluidt ter discussie staat, gaat hij niet in.

De taxshift is een beslissing van de vorige Federale Regering met doorwerkende impact op de ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap. Zij is een gegeven dat na 2020 niet meer hervormd of herzien is. De SERV analyseert niet wat de toestand zou zijn zonder dat feit.

Ten slotte: het signaal over het aangepaste begrotingsproces wordt door de SERV nu al gegeven omdat het volgende rapport in juli mogelijk te laat is daarvoor.

2.9. Tweede tussenkomst van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele bevestigt dat de schuldnormering op Europees niveau wordt herbekeken.

Verder herinnert hij eraan dat er zowel een maatschappelijk als een economisch relancecomité is geweest. Er zitten dan ook zowel productiviteitsverhogende investeringen als deficit spending (in duurzaamheid, blue deal waardoor er kosten in de toekomst worden vermeden) in het relanceplan, waartussen overigens geen heldere scheidingslijn te trekken valt.

Of het bedrag van 4,3 miljard euro daarmee goed besteed is, moet ook door het parlement opgevolgd worden. De regering doet dat alvast. Het effect van die uitgaven op de macro-economische groei berekenen, lijkt hem echter een hachelijke onderneming. Die is immers van erg veel afhankelijk en dat op wereldschaal-

factoren (geopolitieke situaties, beursevoluties enzovoort). Hij onderstreept daarbij dat naast het genoemde bedrag ook hervormingen nodig zijn.

De relancemiddelen worden zowel ingezet om geplande investeringen te vervroegen als om andere te verhogen. Er waren immers al een aantal prioriteiten en die moet men nu niet plots laten vallen voor andere. Hij verzekert dat hij wel in de gaten houdt dat de relancemiddelen worden gebruikt voor productiviteitsverhogende ontwikkeling.

Wat het wegvallen van projecten en Europa betreft, onderstreept hij dat Vlaanderen een relanceplan gaat uitvoeren van 4,3 miljard euro. Voor een deel daarvan kan het middelen van Europa krijgen, waarvoor het aan Europese criteria moet voldoen. De projecten die daartoe het meest kans maken, worden met het oog daarop geselecteerd. Dat betekent echter niet dat de andere niet worden uitgevoerd. De afspraak met Europa en de lidstaten bestaat erin dat zij 130% mogen indienen, waarvan ze maximum 100% zullen krijgen. Voor Vlaanderen is dat laatste 2,25 miljard euro, maar het dient voor 2,9 miljard euro in.

Minister Lydia Peeters is bezig met de deconsolidatie van De Lijn, die samenhangt met andere dossiers zoals de beheersovereenkomst en de investeringen. Hij denkt dat het dit voorjaar, tegen Pasen afgerond wordt.

Met de uitgavennorm is men nog bezig en er moet nog verder over gepraat worden. De werkgroep komt in het voorjaar met enkele simulaties. Zelf is hij er voorstander van om zo weinig mogelijk en liefst niets buiten die norm te houden. Politieke keuzes blijven perfect mogelijk, onderstreept hij. Men kan nog altijd beslissen om investeringen meer te laten stijgen dan andere. De norm slaat immers op het totaal. Als men bijvoorbeeld de middelen voor Onderwijs op vijf jaar tijd verdubbelt, zullen andere dingen minder stijgen dan wel afgebouwd moeten worden.

Met de opmerking van de heer Van Rompuy over het belang van de werkgelegenheid is hij het helemaal eens. Als men aan die het zuiden van het land iets kon doen, stond de Belgische begroting meteen een stap dichterbij haar evenwicht. Ook Vlaanderen moet maatregelen nemen, waartoe het regeerakkoord mogelijkheden biedt. De regering behoudt die ambitie, al zijn de omstandigheden ondertussen veel moeilijker geworden. Hij wijst er wel op dat een heel pak van de noodzakelijke hervormingen federaal is. Het uitblijven van hervormingen inzake het arbeidsmarktbeleid heeft ons volgens de OESO inmiddels 10 tot 15% groei gekost.

Dat de middelen voor het relanceplan niet worden meegenomen in het begrotingsresultaat, noch door de SERV noch door de regering, lijkt hem logisch. Ze zijn eenmalig en over twee jaar gespreid. Net als die voor Oosterweel worden zij wel meegerekend in de schuld. Beide hebben een uitzonderlijk karakter.

Dat besparen in laagconjunctuur de economische groei zou fnuiken, vindt hij een te gemakkelijk excuus om inspanningen na te laten. Dat neemt niet weg dat besparingen verstandig moet zijn en duidelijk in hun keuzes. Nederland deed zijn brede heroverweging in 2011-2012 en realiseerde door die sanering de jaren daarna bovengemiddelde groei. De relance zal niet duurzaam zijn zonder duidelijk traject naar een evenzeer duurzaam financieel beleid, onderstreept hij andermaal.

Dat het relanceplan een catalogus zou zijn om alle ministers tevreden te stellen, vindt hij flauw. Zelf heeft hij dan alvast niet veel gekregen. De indrukwekkende investeringen in infrastructuur bijvoorbeeld komen niet overeen met het politieke gewicht van de bevoegde regeringsleden. Hij preciseert nogmaals dat de investeringen in woonzorgcentra, gebouwen, machines en dergelijke betreffen, dus geen

recurrente uitgaven zijn, en vermeldt ook andermaal ICT. Op dit punt belooft hij eens te meer de projecten aan het parlement voor te leggen.

De minister verwerpt de bewering dat de regering gekozen zou hebben voor het meest optimistische groeiscenario en legt de heer Verheyden opnieuw uit dat zij verplicht is bij de opstelling van haar begroting uit te gaan van de economische cijfers van het Planbureau. Dat heeft zij gedaan in juni vorig jaar om in september haar werk te doen. Toen was er nog geen tweede golf.

Dat de kostprijs van de federale taxshift in Vlaanderen voor een kwart door de Vlaamse begroting wordt betaald, was bekend. In dat verband deelt hij mee dat een recente berekening van het departement iets beter meevalt dan in het begin gedacht, namelijk ruim 600 miljoen euro (in plaats van 750 miljoen euro). Hoe dan ook kon de regering maar twee dingen doen: de opcentiemen verhogen of de federale belastingverlaging voor de burgers betalen door zelf niets te doen. Welnu, zij koos doelbewust voor het tweede, reeds in de vorige legislatuur.

De rating van Vlaanderen bij Moody's is uiteindelijk niet gedaald, omdat het bureau zijn vertrouwen behoudt in het financiële beleid van de laatste jaren. Dat staat vrijwel letterlijk in hun rapport.

Voorts heeft de EIB-lening voor Oosterweel niets te maken met de Vlaamse financiële situatie. De EIB weegt die af op het project, dat een Europese uitstraling moet hebben, wat wel degelijk het geval is.

Verder treedt hij wel bij dat de uitgavennorm, wat de afdwingbaarheid betreft, politieke discipline vergt.

De Duitse zwarte nul waarvan sprake, zou door Vlaanderen bereikt zijn, als het in 2019 noch geïnvesteerd noch bespaard had. Sterker nog, het zou in 2024 zelfs een overschot gehad hebben, van 330 tot 340 miljoen euro. Het Belgische niveau is natuurlijk een ander verhaal. Ook in Duitsland was overigens geen provisie aangelegd om een uitdaging van het formaat van corona te financieren, wat niet wegneemt dat financiële gezonde landen beter hebben weten te reageren op de coronacrisis.

Tot slot bevestigt hij nogmaals dat hij de inkomstendoorlichting een interessante oefening vindt. Hij is altijd bereid te bekijken waar de belastingen kunnen verlaagd worden.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Philippe MUYTERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
EIB	Europese Investeringsbank
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité